

Le Monde 16/8/96
p. 8.

HORIZONS-ANALYSES ET DÉBATS

Le Monde

ÉDITORIAL

Assassinats à Chypre

EN Europe, en 1996, des manifestants désarmés viennent d'être tués par la police ou par des ressortissants d'une République autoproclamée pour avoir franchi une frontière illégale, sous les yeux de Casques bleus impuissants : l'ex-Yougoslavie ? Non, Chypre. Le réveil est pénible pour la communauté internationale. La violence qui reprend sur la « ligne verte » séparant depuis l'été 1974 le sud de l'île du nord occupé par la Turquie vient lui rappeler ses responsabilités. Elles sont historiques, d'abord : les Chypriotes paient aujourd'hui le prix d'une décolonisation mal menée il y a quarante ans par la Grande-Bretagne, envenimée par la guerre froide et les manipulations américaines et soviétiques, les surenchères nationalistes des Grecs, l'impérialisme brutal des Turcs.

Responsabilités diplomatiques ensuite. L'Occident ne s'est que trop bien accommodé du *statu quo*, se contentant d'efforts diplomatiques cycliques pour rapprocher des points de vue apparemment inconciliables, ceux des chypriotes grecs et des chypriotes turcs, et ceux de leurs « protecteurs » respectifs, la Grèce et la Turquie. Sept résolutions du Conseil de sécurité des Nations-Unis, au bas

mot, ont condamné l'occupation turque d'un gros tiers nord de l'île, et la « République » fondée en 1983 sous l'égide d'Ankara n'a été reconnue par aucun autre pays. Mais les pressions internationales se sont arrêtées là. L'embargo international sur les armes en direction de la Turquie, décrété en 1974, a très vite été levé. Par la suite, Ankara n'a été que très modérément gênée dans ses activités, diplomatiques, commerciales ou militaires, par une réprobation mollement et rituellement exprimée.

L'Union européenne a tenu dans ses mains un moyen de pression sérieux avec l'accord d'union douanière vivement souhaité par la Turquie. Elle n'a pas voulu ou pas pu en jouer pour signifier que certains comportements n'étaient simplement pas acceptables. Les Quinze disposent d'un nouveau levier avec

les négociations d'adhésion qui vont s'ouvrir d'ici quelques mois avec la République de Chypre. Sont-ce les perspectives d'un éventuel règlement qui ont durci les positions des uns et des autres ? Ou bien l'arrivée récente au pouvoir à Ankara de Necmettin Erbakan, le chef du Refah islamiste, dont la seule expérience gouvernementale remonte justement à 1974, quand la Turquie - aidée il est vrai par le désordre provoqué par des Grecs - a décidé d'occuper le nord de l'île ?

La République de Chypre, entité légale et démocratique, a prospéré après avoir réussi à surmonter la perte de la partie la plus riche du territoire et à intégrer 180 000 réfugiés du nord. Mais la population chypriote grecque supporte mal qu'on mette sur le même plan ses manifestations contre une situation illégale (taxées par la partie turque de « provocations ») et les réactions brutales des Turcs. Ces derniers peuvent certes invoquer leurs morts du passé. Mais aujourd'hui ceux qui meurent sans aucune justification, ce sont de jeunes Chypriotes grecs. Ou, comme le 6 juillet dernier, Kutlu Adali, un journaliste chypriote turc en vue, critique du régime de Rauf Denkash et assassiné dans des circonstances non élucidées.

Δολοφονίες στην Κύπρο

Στην Ευρώπη του 1996, άοπλοι διαδηλωτές σκοτώνονται από την αστυνομία από πολίτες μιας αυτοαναγνωρισμένης Δημοκρατίας αφού ξεπέρασε παράνομα τα σύνορα κάτω από τα μάτια των Κυανοκράνων.

“Πρώην Γιουγκοσλαβία ;” Όχι ακόμη.

Το ξύπνημα είναι επώδυνο για τη Διεθνή Κοινότητα. Η βία πάνω στην Πράσινη Γραμμή που χωρίζει από το καλοκαίρι του '74 το νησί μόλις της υπενθύμισε τις ιστορικές ευθύνες της. Οι Κύπριοι πληρώνουν σήμερα για την κακή διαχείριση από τη Μεγ.βρετανία, εδώ και 40 χρόνια, της απομάκρυνσης από το αποικιακό καθεστώς, που οξύνθηκε από τον ψυχρό πόλεμο, τους χειρισμούς αμερικάνων και σοβιετικών, τους υπερθεματίζοντες Έλληνες εθνικιστές και τον θηριώδη ιμπεριαλισμό των Τούρκων.

Διπλωματικές ευθύνες στη συνέχεια.

Η Δύση συμβιβάστηκε με το status quo αρνούμενη σε διπλωματικές προσπάθειες προκειμένου να προσεγγίσει σημεία ασυμβίβαστα μεταξύ Ελληνοκυπρίων, Τουρκοκυπρίων, Ελλήνων και Τούρκων. Έπτα αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας καταδίκασαν την τουρκική κατοχή και η “Δημοκρατία” που ιδρύθηκε το 1983 υπό την αιγίδα της Άγκυρας δεν αναγνωρίστηκε από κανένα κράτος.

Αλλά οι διεθνείς πιέσεις σταμάτησαν εκεί το διεθνές embargo όπλων προς την Τουρκία γρήγορα ανατράπηκε και η Άγκυρα ενοχλήθηκε πολύ λίγο στις δραστηριότητές της εμπορικές, διπλωματικές, στρατιωτικές.

Η Ε.Ε είχε στα χέρια της ένα χαρτί σπουδαίο με τη συμφωνία Τελωνειακής Ένωσης που επιθυμεί ζωηρά η Τουρκία. Δεν θέλησε όμως να το χρησιμοποιήσει.

Οι 15 διαθέτουν ένα νέο μοχλό με τις διαπραγματεύσεις σύνδεσης με τη Δημοκρατία της Κύπρου. Άραγε αυτές οι προοπτικές σκλήρυναν τη στάση και των μεν και των δε, ή η άνοδος στην εξουσία του ισλαμιστή Ερμπακάν του οποίου η εμπειρία διακυβέρνησης παραπέμπει στο '74 όταν η Τουρκία βοηθούμενη είναι η αλήθεια από την αναταραχή που προκλήθηκε από την Ελλάδα κατέλαβε το βόρειο τμήμα του νησιού ;

Η νόμιμη Δημοκρατία της Κύπρου οντότητα νόμιμη και δημοκρατική πέτυχε να ξεπεράσει την απώλεια του πιο πλούσιου εδαφικού της τμήματος για να ενσωματώσει 180.000 πρόσφυγες του βορρά.

Αλλά ο Ελληνοκυπριακός πληθυσμός δεν ανέχεται να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο οι διαδηλώσεις του ενάντια σε μια παράνομη κατάσταση με τις θηριώδεις αντιδράσεις των Τούρκων.

Αυτοί οι τελευταίοι μπορούν βεβαίως να επικαλεσθούν θανάτους δικών τους του παρελθόντος. Αλλά σήμερα αυτοί που σκοτώνονται χωρίς δικαιολογία είναι οι Ελληνοκύπριοι ή όπως στις 6 του περασμένου Ιουλίου ο Kutlu Adali, τουρκοκύπριος δημοσιογράφος, που άσκησε κριτική στον Ραούφ Ντενκτάς και δολοφονήθηκε κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες.